

Mahere Aromatawai – 2020**Te Reo Rangatira: Te tūhura i ngā tuhinga raupeka (91806)****Taunakitanga**

Paetae	Kaiaka	Kairangi
Te tūhura i ngā tuhinga raupeka.	He kaiaka te tūhura i ngā tuhinga raupeka.	He kairangi te tūhura i ngā tuhinga raupeka.
<ul style="list-style-type: none"> • Ka tautuhi i ngā waipaki o ngā tuhinga. • Ka matapaki i t/ētahi o ngā waipaki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ka tautuhi i ngā rautaki a te kaitito hei whakaari i t/ētahi o ngā waipaki matua. • Ka tautuhi i te hunga pānui e tika ana mā rātou tēnei tuhinga, ka rata hoki ki te tuhinga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ka tautuhi, ka whakawāwā i ngā rautaki a te kaitito hei whakaari i t/ētahi o ngā waipaki. • Ka āta matapaki i ngā peka i pai ai rānei, i raruraru ai rānei ngā tuhinga. • Ka mārohirohi i ngā whakapainga e rata ake ai te hunga pānui e tika ana mā rātou te tuhinga nei.

Hei tauira taunaki noa

Paetae	Kaiaka	Kairangi
<p><i>Hei tauira taunaki noa:</i></p> <p>Ko ngā tino kaupapa o ēnei tuhinga e rua he tuku kupu aroha, kupu whakamiha ki te tangata kua mate. E kitea ana te kaniawhea o te ngākau i ngā tuhinga e rua. Toro atu ai ngā kaituhi ki ngā kupu whakarite hei whakaahua mai i te pōuri nui kua utaina ki ō rāua ao, i te rironga o ngā rangatira tokorua. Hei tauira, ki te tuhinga tuatahi, ka whakarite ia i te matenga o Tamarau ki te manihi kaiota e turaki nei i a Papatūānuku, 'ka ngarue te whenua, ka ngaoko te moana'. Ātaahua ake nei tēnei ki a au nā te mea ka kitea te hōhonutanga o te whakaaro aroha, ki te mate kua riro tītapu atu. Anō, kua ngahoro tōna ao.</p>	<p><i>Hei tauira taunaki noa:</i></p> <p>He nui tonu ngā rautaki a ngā kaitito nei hei whakaatu i te mamae me te aroha ki ngā mate tokorua e tangihia nei. Hei tauira, whakamahia ai te whakatangata e Ika Pouwhare hei tūhono ā-whakapapa nei i a Tamarau ki te mate, 'Kua riro koe i ōhou tīpuna, i a Mate, i a Pirau, i a Ngaro-ki-te-Pō'. Ki te poroporoaki nā Tīmoti Kāretu ki a Tā Mokonuiārangi, whakamahia ai e ia ngā kupuāhua hei tīmataranga kōrero, hei mihi ki a ia, 'kei te momohe, kei te pārore, kei te māhaki ...', me te aha, e mōhio ai te hunga pānui he tangata whakaiti, hūmarie, ngāwari hoki a Tā Mokuuiarangi. Hei tāku, kātahi ngā tuhinga rerehua ko ēnei mā te hunga reo Māori e kitea ai e tātou katoa te ātaahuatanga o ā tātou tikanga poroporoaki i ngā mate.</p>	<p><i>Hei tauira taunaki noa:</i></p> <p>Ahako nō ngā tau rerekē ngā poroporoaki e rua nei, ā, e rerekē ana te takotoranga o ngā mihi e rua, anō te āhuareka o te āta mātai i ngā rautaki a ia kaitito hei whakamiha, hei whakarangatira, hei poroporoaki i ngā ika pīrau a Tiki ka ngaro atu nei. Kitea ana te kātuaerehe o tā Pou Whare whakairo i te kupu puta noa i tana poroporoaki. Inā te nui o ngā kōrero whakapapa me ngā nuka reo i whakamahia e ia. Hei tauira, 'Kauhautia rā te moana ariki', he pēnei i te kōrero, 'takahia rā te ara whānui a Tāne'. He kīanga whakaatu ēnei i te ara e haere ai te hunga wairua ki tōna okiokinga whakamutunga, me te tino ātaahua o ēnei momo rerenga ki ahau. Hei tāku, me kaha ake tā tātou matapaki, tā tātou kohuki anō hoki i ngā poroporoaki o nehe, me ngā poroporoaki a te hunga matatau pēnei i a Tā Tīmoti, hei whakarāwai i ā tātou ake nei mihi ki ngā mate.</p>

Whakawākanga

KIW 1	KIW 2	Paetae 3	Paetae 4	Kaiaka 5	Kaiaka 6	Kairangi 7	Kairangi 8
Kāore e tautuhi i t/ētahi waipaki o ngā tuhinga.	Ka tautuhi i t/ētahi waipaki o ngā tuhinga.	Ka āta tautuhi i ngā waipaki o ngā tuhinga.	Ka tautuhi i ngā waipaki o ngā tuhinga.	Ka āta tautuhi i ngā rautaki a te kaitito hei whakaari i t/ētahi o ngā waipaki matua.	Ka whānui te tautuhi rautaki a te kaitito hei whakaari i t/ētahi o ngā waipaki matua.	Ka āta tautuhi, ka whakawāwā i ngā rautaki a te kaitito hei whakaari i t/ētahi o ngā waipaki.	Ka hōhonu te tautuhi ka whakawāwā i ngā rautaki a te kaitito hei whakaari i t/ētahi o ngā waipaki.
Kāore e matapaki i t/ētahi o ngā waipaki o ngā tuhinga.	Iti rawa te matapaki i t/ētahi o ngā waipaki o ngā tuhinga.	Ka āta matapaki i t/ētahi o ngā waipaki.	Ka matapaki i t/ētahi o ngā waipaki.	Ka āta tautuhi i te hunga pānui e tika ana mā rātou tēnei tuhinga, ka rata hoki ki te tuhinga.	Ka whānui te tautuhi i te hunga pānui e tika ana mā rātou tēnei tuhinga, ka rata hoki ki te tuhinga.	Ka āta matapaki i ngā peka i pai ai rānei, i raruraru ai rānei ngā tuhinga. Ka āta mārohirohi i ngā whakapainga e rata ake ai te hunga pānui e tika ana mā rātou te tuhinga nei.	Ka hōhonu te matapaki peka i pai ai rānei, i raruraru ai rānei ngā tuhinga. Ka hōhonu te mārohirohi i ngā whakapainga e rata ake ai te hunga pānui e tika ana mā rātou te tuhinga nei.

KIW 0 = Kāore noa iho he aha.

Whakataunga

Kāore i Whiwhi	Paetae	Kaiaka	Kairangi
0 – 2	3 – 4	5 – 6	7 – 8